

פירוש על התורה

מרכינו יעקב בן כבוד מרנא ורבנא
רבינו הרא"ש זלה"ה

פירוש חדש ונפלא אשר חי' בכ"ו רבינו המהבר בעצמו כתב ישן מימי
קדם קרוב לחמש מאות שנה ולא בא עדיין בדפוס כלל עד שנגלה ע"י
סתור בסליאבתו המעתיקו מכתב ספרד והמביאו לבית הדפוס בולקווי
חקס"ל ה"ה הרבני הצופלא המושלם מוהר"ר ירחם בטהור"ר יששכר
בצר ולה"ה ספרא מלבוב יע"א

נרפס שניח

בדגחה מדויקת ובסדר חדש ונאה ע"פ פסוקי התורה ע"י מהר" מאיר
עמק שושן המכונה ראזענבהאל נ"י

פה ק"ק

ה נ ו כ ר

ת ק צ"ט כשנת

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

www.daat.ac.il

הסכמת אדמו"ר הרב הגאון רשכ"כהג הקסיד מו' עקיבא גינו מאש וליהה הא"כר הק"ק פאזינו יש"א ונדולים האדויקים כמיתחן ועו'

שלו וברטנ ליה' הרבנו וכו' מו' מאיר מ"ן באאלים טרידנא מאוד , קבל כיה הרנף . על ספר הקדוש מרבינו בעל התורה און ארוף להבנה ומו ושי בדורנו כדאי ליתן הסכמה , ואם מביקשו ליתן חרם שלא להסני נבולו! נדה כעני כפלי להודיר יום חרם . ועל תפסת הרושים ממ'ענת ג'ו' הוע שאני נתון הפכמות לספרי חדשי' הס'ד המהר דש"ש ה"ק עקיבא גינו מא"ש .

הסכמת אדמו"ר הרב המאה"ג הגאון האמתי הקסיד המפורסם בישראל מו' משה סופר נ"י הא"כר ור"ם רק"ק פרעשבורג יע"א

בע"ז

לאזיר ובא קראיו יומא טבא לרבנן , ראו הביא לנו האי נברא רבא הסופר: בחורה ויראת ה' כבוד מו' מאיר נ"י ספריה פרישטן: את ספר וקר ונחמד מהבנת הקודש מרבינו יעקב בעל התורה הוא חבור נפלא על כל התורה כתיבה מראשיתו ראשונים שלפני מני עני כרדכו של הנאר בפסקים בן הרבני כפרושי נחברים מורב וספו רב וחוסמות כרלי' וניילא יחאמן לבינו להוציא לאור העלומות הבכה על הרע לוקח מ'א' כמחיר הראוי , וד'עמו לכתוב לכת' על המגזבר הכ"ר פ"ק מ"ב כאור בקר ליום ד' ר"ב חשרי חקצ"ת לש"ק ובעלת משה הקטן סופר מספרים .

הסכמת אדמו"ר הרב המא' הגאון המפורסם מו' יעקב ו'סר נ"י הא"כר רק"ק בערלין יע"א לכבוד ידיו הרבנו וכו' נ"י מאיר נ"י הרי"ם והשלום לו למנה מאה טובו מעונה כיה ראש השנה על הרב המסכה אשר ממש מל"ה כעני על הסכמת אשר נשבו אהה להביא לבית הרשום הנה מה שהכ"ר בעל המורים פי כעת כמענה אשר יאמר עליו כי לו נאה להעיד על רבינו בעל התורים . ועל דבר הבטענים אשר סביב שח עליו רבני מספריו בתורה שהוא כבלל ארוך טבין נבול ודאי לא יתש על דברי . ועל דבר הבטענים אשר סביב שח עליו רבני מספריו שאקח ספר א"ה לאודי שיוצגו כע' הכופר אשר יתש עליו מעבת' ג"י . הכ"ר ידיו יעקב ו'סר כה"ר כו' מרדכי ול' עשטינר:

הג המפורסם בשלימות הכמים מו' נתן אדלער האכ"ד פה ק"ק הגובר והמדינה יע"א

אף כי מימי המבורי פני אחרות לפנה דבתי הוצת המצרות הרבני מו' מאיר הג"ל פרו את לכבי ואפה לעצא זאת הפעם מביצור הנדר: אולם לא לבינו חת הסכמה אחריו ספרי להלל נאוו יענה רבינו יעקב בעל המורים בקנה רצון בעני התנה ולא למען ספר כל בעלות הכפר נגד השמש כאחיו רק לבחש פני שוחרי תושיה ולשורי את בני בייתי לקחת את הכפר ולהנות בו כי מלכדי הנדע והנגלה כדברי גדולי הראשונים הרא"ש וה"ר"שכו הובא כקוצר מלים ובתוקף מסמאותם וערב לנו שיהיה עוד יוצא בו הקודא מטיעונים כאשר אהב המסכה והמפלא עודנו מאתו כמפורסי הר"י קטני והר"אש וזאתו סרעדה אשר עללו בתקם כוכי התורה גלו סתירה והסכו תעלומורה והעלו סנינים ע"ד הפשט: וכאשר טרה ועמל הרבינו הג"ל לתת עיננו לנפש ועוד לרוח להוציא סמכני מחבתה הזאת הרוח לה ערנה אחי בלחת נבול ריון השולם לו להשבת נפש נענה ולהרוות לב נרבה אשר לפי הרבו וטאר רוחו לא יוכל לשמוך שיוו חזק כל איש למען יוכל עבוד ועל כקיימו יבוא כשולם . פה ק"ק הגובר יום ב' מו' חשרי חקצ"ת לש"ק ה"ק עתן בן לאא"ר הרב הגאון מו' מרדכי אדלער הבין וצלחה .

חזן מאלה יש ת"י הסכמות כמדלי ישראל ה"ה הרב הבי"ה מו' גרשון הא"כר רק"ק פרעשבורג יע"א ורבי המא"ג מו' שמואל ל"ב קודער רב"ד רק"ק פראג יע"א והרב מו' אלחנן הירון כציון כק"ק בערלין אך הוצא הרשום סרובה על סאר והכרי להביא דברים ככתבם והעלתי את שםם לוכרין ולברכה ע'ע .

הקדמת המו"ל

לכו תזו
 מפעלות איש אלוקים קדוש! אשר שם שמות (ברכות ד' ז') אמר ר"א אל תקרא שמות אלא שמות בארץ ה"ה רבינו יעקב בעה"ט עשה וערך שלחן לפני בני ישראל בהלכה פסוקה ועוד מצב לו ידו בפירוש התורה עפ"י פשוטה ועשה לכל סדר סמנים לעטרה בגימטריאות למשוך לב הלומד וקראם בכבודו ועצמו פרפראות כמו שבאר בהקדמתו. אכן דבריו הנאמנים כתב ידו אמון מוצנע הי' ת"ס שנים גליון כרוך ונסתר מכל עין עד שיפוח היום והעיר ממזרח צדק יקראו הרגליו עושרו אושר וברכה לגלות כתבי קודש ה"ה מהו' ירוחם במהו' יששכר בער אשר נדב לבו להוציא ספר הזה לאור. ואלה דברי הגאונים המחזיקים ומסמיכים ע"י

"לבי למחוקקי ישראל המתנדב' להוציא לאור ספר הקדמונים אשר מרוב ימים יפקד מציאתו והנה לא האמינו. סרעפי לבבי בשמעי שיתראה בדורינו זה ובגלילי' האלה ספר כ"י של אחד קדוש מרבינו יעקב בעה"ט והוא פירוש על התורה עפ"י פשוטה ש"מ כמוזכר בהקדמת רבי' בעצמו והיא נדפסת בחומשי' שבהם הגימטריאו' והוא פלאי ומצוה רבה להביאו לבית הדפוס לזכות את הרבים כי למי כל חמדת הדת וחכמת התורה מאין תמצא אם לא בספרים כמו אלה גדולי ערך, וכבר חלקו כבוד גאוני הזמן מהוד הסכמתם להביא לבית הדפוס וכו' הכ"ד הבא ע"ה הק' מאיר באאמ"י הגאון מ"ו ע"ה חפק"ק בראד והגליל: הק' יעקב חפק"ק לבוב והגליל"
 והביא מהו' ירוחם הג"ל הפירוש הזה לבית הדפוס זה ל"ג שנים בק"ק זאלקווי.

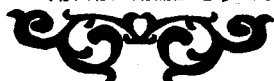
ידוע לכל מבין שנתקשו המפרשים לפרש התורה עפ"י פשוטה להיות דבר דבור על אופניו ומדת הטרחה לפי מדת השגת המפרש, וזה אשר מלא לבו בתורת ד' ושקל במדות המנויות להוציא פסק ד"ת לאור המתקבל בתוך עמו יסיעו אותו חלוקי הדיעות אחת הנה ואחת הנה עכ"ז יכיר עין כל בו (בפירוש זה) שלא נטה מלתוון שלימות הענין ובקיצור נמרץ באר דברי הראשונים הבאים באריכות או כמכוסים בלשון צחה שלא ילאה הקורא בו ובדרך העברה ימצא מטמונים וכל החפצים לא ישוו לדבריו. לא כן בחרו איזה מפרשים אשר צללו במים אדירים ובאבן נגף נכשלו באיזה מקומות עלו קמשונים וראוי לכאר סרי גפן נכרי' ויתנכר' ותכוס' גם תחילת מבוא הדברים ע"כ והיו קרח מכאן ומכאן.

הרבה מאד יראו וחששו חכמז"ל ונבאו בעתידות (חולין ד' ס') אמר ר"ל הרבה מקראות שראוין לשרוף והן הן גופי התורה ע"ש ופי' רש"י, וכן (חגיגה י"ג) אר"י ברם וגו' וכן (פסיקתא) אר"ש בר' יצחק בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת וגו' לפי שפעמים בא הכתוב כסותר שלפניו או לאחריו או כסרח העודף או סתום ואם בא יבוא המפרש לחבר ענינים בהכרח מבלי השים פעמיו ביראת אלוהים וסביביו נשערה מאד כי ישרים דרכי ד' להבא לטהר ידה ממנו נדח והתפאר כגרזן על חוצבו וכחרש בפחם יצירהו במקבת להוציא כלי מעשה ואחר יגיעו בעליל מזוקק שכעתים מביאו במים לחזקו ינתקו חלקיו הנכרחים להצמד יחד והיה תחת כלי יקר כשבר נבל על המבועים.

עוד זאת לפנינו בישראל חכמי התלמוד עם היות לבם פתוח מורא עלה על ראשם נגבהם עם צדקתם להעמיד דבר ולחזקו ע"י סברת עצמם

ד הקדמת המחבר רבינו בעל הטורים

הנה נא הואלתי לדבר, כי לא בינת אדם לי וחיילים לגבר, גם כי לא מלין לחבר, כי בער אנוכי מאיש ולא למדתי חכמה, ואין בי דעת ומזמה, ולא אתי יודע עד מה, אמנם צמאה לה נפשי ובשרי לך כמה, אף אם נסתרה ממני ונעלמה, כי היא מלאכת שמים, וכל דבריה על אופנים, נדרשת היא לכל שואל בה על ירכים, ולכל אשר יטה לה אזנים, כי לא מעבר לים היא ולא בשמים, אכן קרובה היא לכל אשר יקרב אליה בלב ובשפתים, אשר יעובנה יום היא תעזבנו יומים, אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים, על כן נדבה רוחי לקרבה אל המלאכה בפעמים וברגלים, ולעשותה בלב שלם ובמעשה הידים, והנה ראיתי את הים הגדול ורתב ידים, פי התורה לרב הגדול הרמבן ז"ל גדול נוצה רב כנפיו, ונפשי אותה לעבור בו אף במי מתניי, ואירא כי גדול מאד וגאו המים, ואומי אלכה לי על השפתים, כי על שפתו עץ רב מאד מזה ומזה נחמד הוא למשכיל ותאווה לעיניי, ואקח מפריו מלא כפים, ואוכל ותהי לי למשיב נפש ולפקוח עינים, ולשמוע בלמודים העיר לי אזנים, ותחי רוח יעקב ותהי אליו פי שנים, כי יחיה כל אשר יבא שמה נחלים, לכן תחלת דברי אני מבקש רשות מאת הרב הנזכר ואח"כ אני מחלה פני כל קורא בחבורי זה לבל ידינני לכף חובה לאמור שעשיתיו להתגדל בו כי לא עשיתי דבר שראוי להתגדל בו שאיני אלא כמלקט אוכל מתוך אוכל ולואי ולא הייתי מחזיר אוכל לפסולת ואין כונתי בזה רק כי יען נפלאו ממני דברי הרב והם סתומי אמריי אלקטה מהם הדברים הפשוטי ואשאיר הסתומים כי בסודו לא באה נפשי למען היות נקל בעיני ללמוד ואם מצאתי פשט או טעם במקום אחר חברתיו עמו ואף כי הם מעטים, ועל כן לא הזכרתי שם הרב ברוב כי רובם דבריו ולא הזכרתי רק במקום הצריך כפי הענין, וראיתי עוד לכתוב בתחלת סדר וסדר מעט פרפראות מגימטריאות וטעמי המסורת להמשיך הלב, ואשר כל מחשבות לו גלויות, חוקר טוחות וכליות, הוא יודע כל מחשבתי והוא יחזיק ידי הרפות, ויאמן ברכי הכושלות, להוציא מחשבתי זאת אל הפעל ויטה לבבי ליראתו, ויקרבני לעבודתו ויאיר עיני במאור תורתו.

הקדמת המו"ל

הבלתי נדרש' ומפורש' בקבלה ע"י רבם ומי לנו גדול משמואל (יבמות צ"ב) שאמר בעניותינו צריכה גט ופרש"י ע"ש. לא כאלה אשר לא יבינו ידברו יקיפו כלולים להנשא על תללים שימו קנצי למילים וירבו חללים וימעלו מעל לבעול גלולים והיא הרה ללת ותלד זרים לא אימון במ.

ואשר יעיד חוש השכל כי ראו חכמז"ל שנתמעטו הידיעות בהתמעט החכמה והניחו הרבה בלי הכרע אחר שלימוד ראשונים הי' רק על פה ולא היו רשאים לכתוב שום חכמה או חידוש או קבלה כשאר האומות כ"א תורה שבכתב ונשתכח מהם מסבל משאת פגעי הזמן ולוחצייהם, ומתוך הרגשתם בהעדר כמה ענינים הי' נאנחים חואגים עיי"כ כנראה (סנהדרין ק"ו. חגיגה ט"ו. ומשמע ג"כ מגילה ג') אי' סופר אי' שוקל וגו' וזהו ממדת אמת שמנו חכמז"ל בחכמי אמונים על מה שלא שמע אומר לא שמעתי ומודה על האמת במה שאינו יודע וכזו בערך עצמו בלתי היות מוכח לידע ענין שאינו יודע וכד"ר יוחנן (סוטה כ"א) אין ד"ת מתקיים אלא במי שמשים עצמו כמי שאינו ע"ש ופי' רשו, והס מלהזכיר ח"ו שהיה בהם איזה מעשה או עבודה בהשקפה לגומלין לשם לממון או לקורבה כמבואר בהרבה מקומות בש"ס אמרו פסילנא לך לדינא וגו' וכעקבי בעדיו. כ"א הי' ענין משאם עם הבריות לפנים משורת הדין (ב"מ פ"ג) למען תלך בדרך טובים דאומינו לרבב"ח לקמי' דרב וגו'. ועל דרך זה אמרתי שתה"ק תלמד אותנו מי הראוי להורות (דברים ל"ג ט') האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע כי שמו אמרתך ובריתך ינצורו (מלת כי פי זמנית ר"ל בזמן שיש להם לשמור איזה מצוה או דין לא יעלה על לבם שום קורבה. כאלה) יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל כי אלה ראוי' הם להיות מורים ושופטים, וכן הוא מדת המחבר כנראה מדבריו (שמות ל"ג פסוק ט"ו ובכמה מקומות בחיבוריו באמרו וא"א הרא"ש לא אמר כן.

אך לא כימים ראשונים הימים האלה כ"א הגדול מחבירו (ואם באומד עצמו או רק מקומו העלהו) בולע חבירו ועל כל יהולל בחכמתו המדומה ובפשיטות ידבר גבוהה גבוהה נגד שגגת השוגג או הנעשה בטעות הדפוס ולא עלה על דעת הכותב ומפרש הוא דבריו כרואה באספקלרי' המאירה. לא כן רבינו בעה"ט המאיר עני ישראל בחיבוריו אשר נראה בספר זה ענותנותו שעושה א"ע כמי שאינו ומייגע א"ע במפרשי התורה הראשונים וחפש בהם חפוש גדול באור בהירו עד שמצא חיבור למקרא ועשה מטעמים כאשר אהב ונאהב בלב יראי אלוקים.

ומנין המפרשים שמביא בספר הזה נקובים לקמן בשמם בעמוד מיוחד, והביאם פעמים לסתור ופעמים לראי' ולקיים, ובקוצר דבריו מאד אסף והי' לאוצר גדול, ואם יראה לך, קורא נעים, הספר דק מאד אל תתמה על החפץ כי מחזיק עמד זה כמו בשאר ספרים עמוד של שטח חצי באגן, ואני כוונתי א"ע ע"צ היותר נכון ליופי תואר מחברת והוצאתי פה סך מרובה ממה שהיה לי התקשרות בפרעשבורג על ספרים שלשה פעמים כהנה והיה כל חפצי ומגמתי למען יהיה הספר יפה ומהדר בכל מלאכתו.

והנה זה לי עשרים שנה בהיותי במסעי למרחקים טרוד במסע בא במקרה לעיני הספר מר' בעה"ט ולא מצא ידי לקנותו בכל הוני ורק השתעשעתי בו בין לילה ומצא לבי להתענג נפשי ואשר זכרתי בימי

הקדמת המו"ל

עניי מאז ראיתי איזה פירוש ממנו נתעורר לב וצלל און השומע בהגידי לו שיהי' עוד איזה חיבור מבעה"ס, והפצירו בי גדולים אנשי שם לשום עיני עליו למען אביאנו לחמדת ישראל ולשאר עמנו, ואדמ"ו הגאון רשכבה"ג מ"ו עקיבא איגר זללהה' בעת גלותי אזנו ממנו ביקש ממני מאד לשלחו לו ולשים עיניו בו.

ואחר שירדתי ממסחרי והייתי מסתפח בנחלת ד' תחת עול ומשא כבדה וסבל שכמי הועמס עלי ופושעים רדפוני תחת טובתי ועבודתי בשלימות ב"א אשר כל בעל אמונה המכיר אותי יעד ויגיד עלי דרכי באמונה וצדק עם אלוקים ואנשים ולעולם לא מצאני אדם פנוי מעבודה ולא סרתי מתורת ד' ויראתו סמכתני כל ימי היותי עצור אל כלי ד' מצאתי חפץ בע"ה בעיון רוחי ושלי כאשר הי' עם לבבי לפרש בד"ת ואיזה מדרשים ע"ד שמובטח אני בע"ה שיוכשרו בערך כמוני וכי ראו ושמעו הרבה מגדולי ישראל וחכמיו נתנו עדיהן בפה ומהן בכתב.

והנה כמו ג' שנים בא לידי ספר הזה מרבינו בעה"ס ע"י סרתה תקירה דרישה הרבה אמרתי אביאנו אל מכבש הדפוס ואוסיף טוהר על יופיו להסיר סיגים ושיבושים שנפלו בו בדפוס הראשון ואהי בחידושי טפל וכאפר תחת רגליו להציג דברי תחתיו למטה כאשר צוה עלי אדמ"ו הגאון החסיד מ"ו עקיבא זללהה' ותמכתי יסודותי באבינו שבשמים אלוקי ישראל אשר חותמו אמת ושקר לא יכון נגד עיניו והוא סעדי וסהדי כי לבי נכון עמו מאד והוא נחני בדרך אמת וביראתו כל ימי היותי על האדמה והואיל להועיל בהשגחה פרטית להורני מה שראיתי דברים ככתבן ואותיות מחכימות ויעמוד לימין אביון הדל וקטן בישראל מוכה מפגעי הזמן מורדיו ופושעי רקים ממצות ומידות ומתוך כך הוכרחתי לקח מסעי ממגורת ביתי ובני ש"י מגדל צער לחץ דוחק ממענים אותי בחלי לב ודוי השי"ש.

ובבואי לקהל תפארת ק"ק פפד"מ העירוני שני גדולי הדור מפורסמים בתורתם לישראל הנגידיים המאה"ג ה"ה הרב מ"ו אהרון פולד נ"י והרב מ"ו בער אדלער הכהן למען השב ידי מהוספות שלי ולא להדפיס כ"א ספר רבינו בעה"ס לבד

ועי"כ בנקל אאסוף על ספר מרבנו בעל הסורים חתומים והשנית שלא תרבה כל כך הוצאת הדפוס והי' שכרי כי שמעתי לדברי הגדולים כי הי' ד' בעוזרי והביאני עד הלום.

ואם כי יש לאלל ידי בעזרתו יתברך ורוחי מלא לדבר מענין חיוב הכרת טובה עפ"י ראי' שכלית ידוע פה יריסת דחק הזמן עלי וטרחה גדולה וקשה לכתוב ההקדמה על שעה מסוים, ואין ראי' גדולה ממה שמפורש בתורתנו הקדושה בהבאת ביכורים שלא לבד לפני ד' יתעורר איש להכיר טובתו אלא צותה לאמר אשר נשבעת לאבותינו רצתה בזה שיכירו ג"כ טובת אבותם וצדקם שזכו אותם לכך, וענין אזהרה על המצריים באמרה כי גרים הייתם בארצם היא ג"כ למען הכיר טובה ועם ששעבדו בהם לפחות באחרית הי' טובתם מהם מרובה. ע"כ אלוהי אברהם זכור לעבדך האנשים הצדיקים האלה בכללם ובפרטם הטובות שעשו עמדי בהיותי במצור ובמצוק, ביתי ובני ש' היו בחוסר כל והי' ד' בעוזרי ע"י ידאו שלמיו ואוהביו. כשבאתי לק"ק האמבורג העיר ד' את רוח הנגיד פו"מ ר' הירש שטעטטינר להיות תומך ומחזיק ביתי די מחסורו כמעט לחצי שנה. וכ"כ בק"ק פפד"מ צדיקים חסידים ותמימים

הקדמת המו"ל

תמכוני די מחסור צרכי ביתי וצרכי רפואה בחלותי ומי מעייני הישועה בקיסטינגען. וכ"כ בק"ק אמשטרדאם הייתי בבית הרב החסיד הנגיד מ"ו הירש לעהרן נ"י חצי שנה והי' כל מחסורי עליו ונעם אמרי פי היה לנופש נפשי. ויחיד ק"ק לאנדן יע"א ובראשם הרב הגאון המפוסם מ"ו שלמה נ"י הטיבו עמדי מאד. ולטוב יזכר התו' המופלג המשולם כ"ה משה הענטיל אשר אסף לי החתומים כי לא מלאה ספק קוצר זמן היותי שם לאספם.

וכ"כ בהיותי בק"ק פרעשבורג יותר מחצי שנה ונחלתי שם בעוונתי איזה חדשים והעלו לי שם בע"ה די ארוכתי ומה מאד רצה אדמ"ו הרב החסיד מ"ו משה סופר להטיב עמדי ואפשר הי' שם איזה תכלית קיומי אם לא הסבוני תחילת חליי השי"ש וסיבה הגדולה בהעדרת זוגתי בילה בת הרב מהו' שרגא ז"ל אשר עי"כ הוכרחתי לשוב למסעי ולא הי' ביכולתי לעכב שם ולהדפיס כי יראתי לבל יבלה המדפיס כמה שנים בכזביו כמו שבלה זמן חצי שנה ועבר זמן הקונטרקט ועדין לא התחיל. גם החזיק שמה את בני המשכיל הבחור משה שי' והוא בבית הרב המה"ג מ"ו נטע וואלף נ"י. ואחרית דבר טוב מראשיתו אשר עשה עמדי הנגיד פו"מ ר' הירש שטעסטינר עם הנגיד הגבאי ר' ראובן בר"א רינגער לאסוף חתומים עבורי מאנשים הגונים ומחיר כסף מיד השלימו שהי' לי ס"ך שהבטחתי להמדפיס פה לתת לו טרם יתחיל להדפיס ומה גדל' חסדי ד' אשר חסד ע"י אחי הרבני הקצין מ"ו זאב וואלף וזוגתו גיסת' מרת לאה תתי' במ"ו מאיר זצ"ל להחיות בני הקטנים עם הגדולים יראו שמחה בבניהם וחתניהם הרבנים המופלגים נ"י.

ואחרון שקרא והגיה משובח ה"ה הרבני המופלג ומושלם בכל המעלות מ"ו זלמן פרענסדארף סג"ל שעמל ויגע עצמו להגיה בלי שום שכר וגמול וידוע כי הייתי כל זמן ההדפסה על המסע לאסוף חתומים ע"כ הוא המביא דבר אל תכליתו ומעשיו וידינו אמונה יכיר כל איש המבין מתוך הספר כי לא לבד השבוסים והטעויות אשר מלאו פני כל הספר בדפוס הראשון אלא גם אשר בהרבה מקומות לא הי' מסודר כראוי בהיות פסוקים ופירושים מאוחרים ומוקדמים את הכל הסיך סקל ופנה והשיב כ"ד על כנו ועל מקומו. ומה שנמצא בתחלת הספר איזה ענינים שאינם מתוקנים כלשון הרמב"ן (אשר ממנו לקחו רוב דברי רבינו המחבר) במקומם כ"א בסוף הספר על דף הטעויות נעשה טרם בא פי' הרמב"ן ליד הרבני הנ"ל אשר ירא לשלוח יד בדברי רבינו המחבר ע"פ דעת עצמו. ותדע הקורא כי כל דבר אשר הוא מוסגר בין שני חצאי עגול הוא מהמגיה ואשר מוסגר בין שני חצאי מרובע הוא מגוף הספר כמו שהוא בדפוס ראשון.

ואתן שבח והודי' ליוצר בראשית ובשמו אשא כפי שהי' בעוזרי תמיד ע"י בניו יראיו שלמיו ואוהביו ומברכתו יברכם בברכות המפורשות בתורה הקדושה, ועושר וכבוד ואריכות ימים טובים להם לביתם ולזרעם ע"ע, ובכל מקום שעזרוני ימלא ד' משאלותם וכבר ברוכים ועומדים ואברך מברכיך.

והנה רחש לבי בתפילה על ערש דוי בק"ק פ"ב ואקריב תודה לאל העוני אותי ביום צרתי להחלימיני ולהחייני, חי חי יודוך כמוני היום אב לבנים ידיע אמתך ה"ה הבחו' התו' המושלם כ"ה צבי הירש והבחו' המשכיל כ' משה והבחו' עזריאל והילד אפרים מנשה והילד אברהם שי'

הקדמת המו"ל

ובנותי תחי' יכירו וידעו כי חלצת נפשי ממות וכו'.

תהילים פ' ק"ג דהע"ה עם נפשו לנחמה בעט מט והי' גרף משונאיו ואמרו שאין לו תקומה אמר.

ברכי נפשי את ד' (שאל תדאג ביאשך שונאי רק תהי' דבקה עם ד' אחרי הפורך מהגוף חלק אלוקי ממעל) וכל קרבי את שם קדשו (כשם שנסתלשל ע"י השם לתוא' עיני ד' יד ד' וכדומה שישמע אוזן להבין לידע איזה ענין בדרכיו כמו כן נשתלשל מוגף האדם שהוא גשמי החושים שהם רוחניים ויהי' דביקתם עם השם הקדוש) ברכי נפשי את ד' ואל תשכחי כל גמוליו (הגמול שייך בתשלום כמדה הנעשה כמוהו ולפי חכמו"ל באמרם העושה תשובה מאהבה חונות נעשין לו כזכויות א"כ עבירה שעשה בטומאה השי"ש למען תזכור הנפש ההיפוך הנעשה לזכות גמול כנגדה בעה"ב על דרך קדושה גמורה) הסולח לכל עונכי (ע"ד שאמרו ז"ל הרהור עבירה קשה מעבירה שהוא לחטאת הנפש שהוא מדהד' בכח השכל) הרופא לכל תחלואכי (וזהו לשון כל שכאה לה פגם ע"י הרהור וחטאה קשה או ע"י מעשי הגוף) הגואל משחת חייכי המצטריכי חסד ורחמים (שלא באת לכלל מות המת שנקראים הרשעים בחייהם כ"א גואל אותך לבל תבואי לשחת בעודך נקראת חי וזהו החסד ורחמים), המשביע בטוב עדייך תתחדש כנשר נעוריכי (לא מבעי שתשובי נקיה כמו שבאת אלא שתוסיף עדי ממעש"ס) עושה צדקות ד' ומשפטים לכל עשוקים (ידוע הדרש בעשיית צדקה ומשפט ע"כ אמר הלא ד' הוא העושה צדקה ומשפט לכל עשוקים ומכ"ש הנשמה שהיא כרוכה אתר הגוף ואין לך עשוק גדול מזו) ידיע דרכיו למשה (בכה, והם י"ג מידות ומביא מהן לקמן) לבני ישראל עלילותיו (וראו אותם בפועל! ומבטיח לה) לא לנצח יריב ולא לעולם יסוד (כמתנבא בעתידות) לא כחטאנו עשה לנו ולא כעונותינו גמל עלינו (וא"כ משעבר הוא ראיי' על שלהבא) כי כגבוה שמים על הארץ גבר חסדו על יראיו (וזהו ג"כ לראי' שמדת טובה מרובה הרבה מדלא אמר מעל הארץ על ערך מדה מסוים שהם גבוהים מן הארץ אך באומרו על הארץ משמע על כל הערך הגובה ור"ל בזה שכל מעשיו הכל חסד הוא ואין לנקות ממנו כלום) כרחוק מזרח ממערב הרחיק ממנו את פשעינו (לא מבשר לה על שטח ההרחקה שהי' לו לומר כרחוק ממזרח למערב כי אינו טובה מרובה כ"כ שיוכל להתקרב ולבוא אחר זמן מרובה משא"כ כשבישר ריחוקה על דמיון פירוד הצדדים שלא יתקרבו צד המזרח למערב לעולם א"כ מבשר טובה רבה שהרחיק פשעינו לעולם וכרחם אב על בנים ירחם ד' על יראיו ועמו בית ישראל לקיימם בשלימות אמונתו בכל מקום שהם לחיים לברכה ולשלום עב"ה בב"א. הכ"ד המתפלל הקטן מאיר במ"ו משה זללה"ה עמק שושן.

